

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami eo Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 zlr. 45 kr., miesięcznie 1 zlr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 zlr. 30 kr., miesięcznie 1 zlr. 35 kr. — Inscryja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Anglia. — Francya. — Belgia. — Szwajcarya. — Włochy. — Rosya. — Montenegro. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Pani Wilhelmina Viebig ofiarowała przy sposobności ukończenia pewnej sprawy w c. k. dyrekcji policji kwotę: Trzydzieści zlr. m. k., na rzecz futejszych ochronek małych dzieci, co się z wyrazem podziękowania podaje do wiadomości powszechnej.
Lwów, 26. listopada 1857.

Lwów, 1. grudnia. Dnia 30. listopada r. b. wyszła i rozesłana została z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie część XI. oddziału I. z r. 1857 Dziennika rządowego dla okręgu administracyjnego c. k. namiestnictwa we Lwowie.

Część ta zawiera:

- Nr. 162. Rozporządzenie ministerstwa finansów i nadkomendy armii z dnia 25. sierpnia 1857, obowiązujące w okręgu krajowym dyrekcji finansów w Zagrabiu, o wolności celnej w jenerałacie karlsztadzki i w obu pułkowych powiatach banalnych.
- Nr. 163. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 28. sierpnia 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Dalmacyę, względem zmiany prawnych postanowień o opłacie podatku konsumcyjnego od piwa.
- Nr. 164. Rozporządzenie ministerstw skarbu, spraw wewnętrznych i handlu z dnia 29. sierpnia 1857, obowiązujące w krajach koronnych powszechnego związku celnego, o upoważnieniu głównych urzędów celnych do pobierania cła przywozowego od owoców suszonych, farbami napuszczanych, tudzież od uaczyn jadalnych i zabawek zielonawo-złotawego koloru.
- Nr. 165. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 31. sierpnia 1857, obowiązujące w Czechach, mocą którego starostwo górnicze w Przybramie do Pragi przeniesione, a oraz komisaryaty górnicze w Schlan i Mies zniesione zostają.
- Nr. 166. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3go września 1857, prawomocne we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Pogranicze wojskowe, o obowiązku obrońcy w sprawach karnych, mianowicie, że powinien być obecny przy ogłoszeniu wyroku sądowego.
- Nr. 167. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 14. września 1857, obowiązujące w krajach koronnych powszechnego związku celnego, z dozwoleń przewozu transportów przez terytorium zagranicze, linią celną od rzeki Łaby aż do Krakowa odgraniczone, a to drogami na Cytawę, Oderberg i Kraków.
- Nr. 168. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości i handlu z dnia 16. września 1857, obowiązujące w krajach koronnych czeskim, morawskim i szląskim, o prowadzeniu protokołów handlowych w tychże krajach koronnych.
- Nr. 169. Patent cesarski z dnia 19. września 1857, mocą którego wydane zostają dla całego cesarstwa austriackiego postanowienia, regulujące mennictwo z powodu traktatu menniczego ddo Wiedeń 24. stycznia 1857 r., obwieszczonego w Dzienniku praw państwa, część XXIII nr. 101 z roku 1857.
- Nr. 170. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 22go września 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Pogranicze wojskowe, mocą którego przepisuje się nowy formularz zamiast formularza VII., przepisanego §. 42 instrukcji dla sądów karnych z dnia 16. czerwca 1854 r., Dziennik praw państwa nr. 165.
- Nr. 171. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 22go września 1857, obowiązujące w całym państwie, mocą którego ogłasza się zmiana tytułu „sekretarzów rady“ przy c. k. najwyższym trybunale na „sekretarzów nadwornych.“
- Nr. 172. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 22. września 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Dalmacyę, względem wymiaru podatku konsumcyjnego od cukru z buraków.
- Nr. 173. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 22. września 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Dalmacyę, o rozciągnięciu kredytu na podatek konsumcyjny od cukru z buraków.
- Nr. 174. Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 15. września 1857, względem przywołanych najwyższemi postanowieniami z dnia 23. maja i 26. sierpnia 1857, poborów zaopatrzenia dla przynależnych grecko-nieunieckich proboszczów.
- Nr. 175. Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 18go września 1857, prawomocne we wszystkich krajach koronnych powszechnego związku celnego, względem zaprowadzenia powszechnego przepisu o postępowaniu celnem w obrocie na austriackich kolejach żelaznych, przechodzących przez linie celne.
- Nr. 176. Rozporządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 20. września 1857 r., względem uwolnienia od opłaty portoryów c. k. wojskowych dyrekcji do opisanja kraju i ich exponowanych organów.
- Nr. 177. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 22. września 1857, prawomocne w Siedmiogrodzie, mocą którego komisaryat górniczy w Verespatek przenosi się do Abrudbanya.
- Nr. 178. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 23go września 1857, prawomocne w całym obrębie cesarstwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, względem postępowania sądów w wypadkach śmierci królewsko-saskich poddanych.
- Nr. 179. Patent cesarski z dnia 24. września 1857, prawomocny w królestwie Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcimem i Zatorem, mocą którego zaprowadzają się prawne postanowienia w przedmiocie uwolnienia byłych dóbr dominikalnych w tychże krajach koronnych od prawnej odpowiedzialności za wykonywaną przez posiadaczy tychże dóbr jurysdykcję i za wyniki ze związku poddaństwa pretensyc byłych poddanych, jakoteż względem zniesienia odpowiedzialności za oktawę.
- Nr. 180. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 26go września 1857, prawomocne w całym obrębie cesarstwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, względem przyznanego różnym towarzystwom i związkom przed zaprowadzeniem nowej organizacji sądowej stanu uprzywilejowanego sądownictwa.
- Nr. 181. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 27. września 1857, względem przeniesienia praw urzędowych istniejącej w Medyolanie między-narodowej komisji celnej na prefektury skarbowe.
- Nr. 182. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 21. września 1857, obowiązujące w całym państwie, o zmianie podatku zużycia od kart do grania.
- Nr. 183. Cesarskie rozporządzenie z dnia 26. września 1857, obowiązujące w Węgrzech, Krocacji i Slawonii, tudzież w Województwie Serbskim z Banatem Temeskim, o sposobie likwidacyi, oceniania i ściągania zaległych należitości, które pochodzą z urbanalnych lub innych stosunków posiadłości, uregulowanych cesarskimi patentami z dnia 2. marca 1853 r., nr 38—42 Dziennika praw państwa.
- Nr. 184. Rozporządzenie ministerstwa skarbu i sprawiedliwości z dnia 1. października 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, o dopuszczalności połączenia uadanych i w księdze górniczej oddzielnie już zapisanych miar lub przestrzeni kopalnych w jeden przedmiot księgi górniczej, za pomocą późniejszego spisania.
- Nr. 185. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 4. października 1857, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych powszechnego terytorium celnego, względem sprostowania niektórych dat w rubryce „dla wywozu“, podrubryce „urzęda celne, w których oclenie miejsce mieć może“ systematycznej taryfy celnej z r. 1853.
- Nr. 186. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 6. października 1857, obowiązujące w całym obrębie państwa, mocą którego zarządono, ażeby niektóre, podług nowej ustawy menniczej z dnia 19. września 1857 r., nr. 169 Dziennika praw państwa, bite monety srebrne waluty austriackiej obecnie już używane być mogły do wszelkich wypląt w c. k. kasach i urzędach poborowych w monecie konwencyjnej wedle wartości oznaczonej.
- Nr. 187. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 7. października 1857, o zniesieniu ubocznego urzędu celnego klasy II. w Szczucinie w finansowym powiecie krakowskim.

Nr. 188. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 8. października 1857, o ściąganiu węgierskich drobnych pieniędzy papierowych na dziesięć krajców.

Nr. 189. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 8. października 1857, którem nakazuje się ściąganie miedzianej monety zdawkowej na 10 centezymów, bitej na mocy najwyższego postanowienia z dnia 28. stycznia 1849 r. dla królestwa Lombardo-Wenecyjskiego.

Nr. 190. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 10. października 1857, obowiązujące w całym obrębie państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, względem wykonywania wyroków królewsko pruskich sądów w sprawach cywilnych w Austrii.

Sprawy krajowe.

(Wyszczególnienie za zasługi. — Książę Kalabrii spodziewany w Wiedniu. — Misja apostolska w Chartum.)

Wiedeń, 28. listopada. Jego c. k. apostolska Mość raczyła najwyższą uchwałą z dnia 19. listopada b. r. udzielić najtęskawiej pensyonowanemu nauczycielowi głównej i niższej szkoły realnej w Bochni, *Teodorowi Serdzie*, w uznaniu jego wieloletnich i znakomych zasług w zawodzie szkolnym złoty krzyż zasługi.

— Jego królewicz. Mość następca neapolitańskiego tronu, Książę Kalabrii ma w przejeździe do swojej Narzeczonej do Mnichowa przybyć tutaj w miesiącu lutym, i zabawić kilka dni w gronie c. k. rodziny.

— Pan Marcin Ludwik Hauzal, członek apostolskiej misji w centralnej Afryce, udziela następujące sprostowanie: „Ponieważ przed kilką dniami wróciłem tutaj z Afryki centralnej z tamtejszych misyonarskich stacyi Gondukoro Panum i Chartum, poczuwam się jako członek tej misji do obowiązku, w odpowiedź na doniesienia kilku dzienników, „ze apostolską misję zawieszono w Chartumie“ oświadczyć, że o zniesieniu tego pobożnego przedsiębiorstwa nie jest mi nic wiadomo. Misja odpowiedziała nie tylko swemu powołaniu ale nawet wszelkim oczekiwaniom, gdyż wpłynęła nie tylko na błogosławiony postęp nawrócenia pogan rozszerzaniem ewangelii, ale oraz badała język murzynów, i przyczyniła się do uprawy zaniedbanej winnicy pańskiej; misja ciągłym swym pobytom w tych krajach zakorzeniła się prawie pomiędzy czarnymi, a posłowie wiary nie są już dla nich obcymi, przeciwnie uważają ich za naczelników ludu, poważają i dla tego nazywają wszędzie misyonarzy Matat, Babaliskan, (Królowie, ojcowie kraju). Pomimo, że szkodliwy klimat wydziera nam wiele drogich ofiar, przecież zawsze obsadzone są wszystkie stacje i właśnie teraz udało się znowu pięciu misyonarzy i tylu laików z zakładu Don Mazza w Weronie, do apostolskiego wikaryatu w centralnej Afryce, których jadąc tutaj spotkałem w stolicy Egiptu.

Misja utworzyła pomiędzy murzyńskimi szczepami chrześcijańskie gminy, a życzliwość dla nich i wspieranie tej misji stały się powszechnymi w austriackiej monarchii.“

Anglia.

(Niedostatek. — Składka indyjska. — Znaczenie Delhów.)

London, 25. listopada. W Derby zawiesiły prawie wszystkie fabryki jedwabiu dla braku zamówień swe prace. W kilku fabrykach pracują „krótko.“ — Kilka tysięcy robotników i robotniczek są bez kawałka chleba. Władze urządziły zakłady do udzielania zupy robotnikom, i w tym celu robią w mieście składki.

— Kasyer funduszków składowych dla Indyi przeznaczonych donosi z Kalkuty pod dniem 8. października:

„Nasze składki wynoszą 234.000 rupii. Do tego jednak wlicza się 60.000 z Madras, i 20.000 z wyspy Ceylon. Wydaliśmy już 75.000, a nasz tygodniowy wydatek wynosi w przecięciu 10.000 rupii.“

Dziennik *John Bull* mówi w artykule o znaczeniu Delhów. Kto posiada Delhy, ten w oczach wszystkich Indyan i Mahomedanów indyjskich panuje nad Indyanami. Połączone z tem miastem wspomnienia historyczne uczyniły więcej dla sprawy rokoszau, niż wrodzona ich odwaga, angielska karność i uzbrojenie. Teraz, gdy potomek Moguła nie ma już schronienia w mieście Aurengzeba, możemy się spodziewać, że powstanie rozpadnie się na usiłowania partyzanckie i przez wewnętrzne niesnaski samo przez się upadnie. W samej rzeczy, tak ważnem jest posiadanie Delhów, że się obawiamy najbardziej tego, ażeby miasto i przepyszne jego budowle w zapale walki nie poniosły znacznego uszkodzenia. Mówimy to nie tylko ze względów artystycznych i antykwaryskich, nie tylko dla Anglii i chrześcijaństwa, którebyśmy nie chcieli widzieć splamione rzezią i rabunkiem, czego Delhy doznały niegdyś po zbojeckich hordach Tamerlana i Nadir Szacha; lecz mamy przytem na względzie także wartość, jaką te sławne szczątki znikniętej sławy mogą mieć na wzmocnienie naszego panowania w Indyach. Jeżeli Sepojowie dziennikarscy, Sepojowie polityczni w Anglii krzyczą: „Delhy potrzeba zburzyć zupełnie“, tedy w zaślepieniu swego własnego barbarzyństwa nie widzą, że tem samem zburzyliby ważne narzędzie indyjsko-angielskiej potęgi. Dalecy od ujmowania się za takim wandalizmem, radzilibyśmy raczej, gdy nadejdzie pora reorganizacji naszego rządu w Indyach, siedzibę naszej władzy centralnej z błotnistych brzegów Hughly, gdzie wzrosło z naszych faktoryi stołeczne miasto Kalkuta za nadto technie pochodzeniem komercyonalnem — przenieść do tego starożytnego miasta nad Dżumma, z którym są

połączone cesarskie tradycje Indyków. Blask jest ważnym żywiołem potęgi w oczach Azyatów, a połączenie naszego zwycięstwa i panowania z tradycyjną, dla Indyan i Mahomedanów zarówno czcigodną sławą Delhów, wzmocniłoby bardziej nasze stanowisko w Indyach, niż materyalne błogosławieństwo, jakie nasz rząd niesie ludności krajowej.“

Francya.

(Nominacje w sądownictwie. — Przeniesienie więźniów. — Kodex polowy. — Ustawa o lichwie. — Nadzieja zagodzenia sprawy meksykańskiej. — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 25go listopada. *Monitor* zawiera kilka nominacji w gałęzi sądownictwa. Pan Dupin mianowany został cesarskim prokuratorem przy sądzie kasacyjnym, p. Vaisse prezydentem tego samego sądu a pan Chaix-d'Estenge jenerałnym prokuratorem przy sądzie apelacyjnym.

— Według doniesień z Brestu i Cherburga mają być tamtejsze więzienia galarowe zupełnie pozamykane, a więźniowie oczekują z niecierpliwością swej transportacji do Kayeny, nie troszcząc się o to, że klimat tamtejszy ma być bardzo niezdrowy dla Europejczyków. Zdaje się też, że Kayena pozostanie na zawsze kolonią karną, lubo jak mówiono zamierzał rząd następnie przeznaczyć na to Nową Kaledonię.

— Zarys kodexu polowego przeszedł obecnie pod rozpoznanie osobnego wydziału rady stanu pod przewodnictwem p. Parieu. Jak donosi *Nord* miał wydział ten rozstrzygnąć, że ułożenie kodexu polowego jest za nadto trudnem zadaniem, aby nowy projekt ustawy można zaraz w najbliższej sesji przedłożyć zgromadzeniu prawodawczemu.

— Ustawy o lichwie zajmują, jak wiadomo, dzisiejsze rozprawy rady stanu. Jak piszą do *Gazety kolońskiej*, zapytał rząd francuski za pośrednictwem swego posła szwajcarską radę związkową, jaka jest stopa procentowa po rozmaitych kantonach. Na to otrzymał odpowiedź, że stopa procentowa stoi niżej w tych koloniach, gdzie zniesiono prawo o lichwie, nizeli w tych, gdzie prawo to istnieje potąd.

— Wiadomość o odroczeniu układów w sprawie hiszpańsko-meksykańskiego nieporozumienia potwierdza się na nowo. Zapowiedziane dla załatwienia sporu bliskie konferencje dyplomatyczne w Londynie miano odłożyć znowu na czas późniejszy, a dyplomacya zachodnia poleciła swym agentom w Meksyku, aby rząd jenerała Commonforta zavezowali stanowczo do niektórych koncesyi niezbędnych. Cierpliwość rządu hiszpańskiego wyczerpuje się tymczasem do reszty, a jak słyhać miał już jenerałny kapitan Kuby, jenerał Koncha, otrzymać wyraźne polecenie, aby z korpusem piechoty i parkiem artylerji trzymał się w pogotowiu rozpocząć kroki zaczepne przeciw Meksykowi. Wszelka jednak wojna na większy rozmiar w środkowej Ameryce wzniesła słuszną obawę tak w Paryżu jak i Londynie. Dlatego też z niemalą radością dowiedziano się z depeszy telegraficznej, że jenerał Commonfort okrzyknięty został dyktatorem. Było to niezbędnem następstwem w obec konstytucyi kraju, która prowadziła tylko do anarchii zewnętrznej i zupełnego rozsprzężenia wszelkich żywiołów socyalnych i politycznych, wszakże nikt się nie spodziewał, aby krok taki mógł nastąpić zaraz w pół roku po ogłoszeniu konstytucyi. Jeśli też jenerał Commonfort życzy sobie rzeczywiste pojednanie z Hiszpanią, to w obecnym razie na wszelki wypadek ułatwilo się wiele położenie rzeeczy, bo będzie zupełnie w mocy dyktatora udzielić Hiszpanii żadanego zadośćuczynienia, które według zdania państw zachodnich nie jest bynajmniej przesadzonym.

— Wiadomości z Algeryi są bardzo pomyślne. Miano znowu odkryć temi czasy znaczne pokłady kruszczowe w głębi kraju.

— Z Compiègne donoszą, że Cesarzowi udało się ostatnimi czasy bardzo ważne odkrycie. Jego c. k. Mość natrafił przypadkowo na dawny cyrk merowingi, zasypany w połowie ziemią. Jak docieczono obecnie, będzie to ten sam cyrk, który według świadectwa Grzegorza z Tours zawdzięcza swe istnienie Królowi Chilperikowi.

Belgia.

(Program nowego ministerjum. — Nowiny dyplomatyczne. — Manewry wojskowe.)

Bruxela, 23. listopada. Dzisiejszy *Monitor belgijski* zawiera okólnik ministra spraw wewnętrznych, wydany do wszystkich gubernatorów prowincjonalnych. Jest to niejako program nowego gabinetu; napisany w formie umiarkowanej, stara się dokument ten wyjaśnić zaraz na wstępie, że utworzenie gabinetu liberalnego wypływało z konieczności samego położenia, i że rozwiązanie Izb musiało być tylko logiczną następnością poprzedzających wypadków. Co do polityki swej wyraża się nowy gabinet za pośrednictwem swego naczelnika w sposób następujący: „Politykę nowego gabinetu zna dobrze kraj cały, bo widział ją czynną w obec bardzo trudnych stosunków wewnętrznych i zewnętrznych. Zapatrując się na nią z ogólniejszego stanowiska, jest to przedewszystkiem polityka narodowa, polityka trwałości (*conservation*) i porządku, która dąży do postępu bez zbytecznego pośpiechu, ale z konsekwencją i wytrwałością, i polityka zresztą, która zwracając uwagę na materyalne widoki narodu, nie hamuje usiłowań przedsiębiorstw prywatnych, owszem za ich pomocą zasila i podnosi wszystkie żywioły publicznego dobra. Obejmując dziś ster rządu, ma polityka ta w głównem swem zadaniu zachować jedno z najważniejszych podstaw nowszych rządów i państw, tj. nieetykalność, prawa państwa i niezawisłość

władzy cywilnej. Na tem polega jeden z głównych obowiązków rządu, do którego najnowsze, tak wielce ożywione rozprawy, tem większą jeszcze przywiązały wagę.“

— Diran Bej, nowy turecki pełnomocnik, przybył tu i był wczoraj na audyencji u Króla. P. Kerkhove udaje się już za kilka dni na swoją posadę do Madrytu.

— Przy niezwykajnym napływie ludności odbyły się na dniu 19. listopada na placu musztry Linthout wielkie manewry z ogniem. Manewry przedstawiały bitwę pod Isly, a pewien francuski oficer sztabowy, który sam miał udział w tej bitwie, znajdował się pośród widzów. Jenerał Chazal dowodził armią w obecności Jego kr. Mości księcia Br bant. Jej kr. Mość księżna Brabancka przyglądała się defiladzie wojsk z odkrytego powozu na Bulwarach.

Szwajcarya.

(Oddanie dóbr duchowieństwu. — Stronnictwo radykalne upadło.)

Berna, 21. listopada. Wielka rada fryburska powróciła duchowieństwu zarząd dóbr kościelnych, a państwu przyznała tylko prawo nadzorcze nad majątkiem kościelnym, aby go utrzymać zawsze w nieuszczerplonym stanie. W ten sposób powróciły w tej mierze stosunki, jakie istniały w jesieni przed rokiem 1847. Niniejsza zaś uchwała wielkiej rady fryburskiej składa nowy dowód, że stronnictwo radykalne, pozbawione władzy, jaką od 9 lat dzierżyło nieprawie na podstawie przemocy, rozpadło się samo w sobie, i rozzerwane zupełnie nie może już nigdzie silnej stawić opozycji. Podczas wyborów do rady narodowej nie udało się stronnictwu temu pociągnąć za sobą masy do głosowania; w jednym okręgu wyborczym wstrzymali się nawet radykaliści od wszelkiego udziału, lubo był to właśnie ten sam okręg, gdzie przed laty groźnym swem wystąpieniem szczególniejszej dobili się powagi, obalając 10. grudnia 1847 i w maju i czerwcu 1853 wolne prawo wyborcze konserwatywnej większości w miasteczku Boll czyli Bulle. Jest to główną zasługą oględności i roztropności obecnego rządu, że strzegąc się wszelkich względów osobistych przy rozdawaniu urzędów, oderwał od stronnictwa radykalnego wszelkie zacniejsze żywioły, i tym sposobem pozbawił je wszelkiego wpływu. Obecnie rozmyśla rząd nad zupełną reorganizacją publicznego oświecenia.

Włochy.

(Port w Volano. — Wybory sardyńskie. — Medal na pamiątkę pobytu Ojca św. w Civitavecchia.)

W Ferrarze zajmują się obecnie z wszelką gorliwością, aby zaniedbany od przeszło stu lat port w Volano, który jeszcze za Polybiasza uchodził za najlepszy na tych wodach, przyprowadzić do lepszego stanu i urządzić według dzisiejszych potrzeb żeglugi. W r. 1609 wypłynął z tego portu na zwycięską wyprawę z potężną flotą galarową książę Alfons Ferrarski. Temi czasy powstało było mniemanie, że przystępując do odbudowania portu, należałoby przenieść zasypany port w Magnavacca, ale ferrarski inżynier Passaga dowiódł niezbitemi dowodami, że port w Volano daleko większe rokuje korzyści.

— Dziennik *Independente* pisze o obecnych wyborach sardyńskich:

„O ile dotychczas udało nam się dowiedzieć, wybrano do drugiej Izby sardyńskiej do 55 margrabiów, hrabiów i baronów, do 45 komandorów i kawalerów rozmaitych orderów, przeszło 90 adwokatów, 15 urzędników, po ośmiu — profesorów, księży i jenerałów, 12 lekarzy, 5 pułkowników, 3 inżynierów, po dwóch bankierów i kapitanów i jednego majora.

— Delegat, municypalność i izba handlowa w Civitavecchia przejęci uczuciem wdzięczności za odwiedzin, któremi ich miasto Jego Świątobliwość Papież raczył w październiku zaszczyścić, i za łaskę potwierdzenia dawnych swobód uchwalili w pamięć tych odwiedzin odbić medal. Ta uchwała została wykonana, a dnia 18go b. m. mieli delegat, reprezentanci municypalności i izby handlowej zaszczyt, przedłożyć Ojcu świętemu na osobnej audyencji egzemplarze tego medalu, bite w złocie, srebrze i z brązu, oraz w imieniu miasta wyrazić najczulsze dzięki. Jego Świątobliwość przyjął deputację łaskawie, i udzielił apostołskiego błogosławieństwa. — Potem udała się deputacja do Jego Eminencyi kardynała sekretarza państwa Antonellego i innych ministrów, aby im także przedłożyć egzemplarze tego medalu.

Rosya.

(Stan rzeczy na Kaukazie. — Stosunki z Chinami.)

Petersburg, 17. listopada. Od czasu powrotu J. M. Cesarza ożywiły się na nowo wszystkie wyższe koła stołeczne. Nagły wyjazd jenerała Chrulewa, byłego naczelnego wodza korpusu obserwacyjnego nad Araxesem, wywołał rozmaite domysły i przypuszczenia. Jenerał udaje się właściwie do Moskwy, tymczasem mówią, że podróż jego zostaje w związku z wypadkami w Persyi, i że najbliższym jej kresem jest główna kwatery namiestnika na Kaukazie. W obec trudnego stanowiska kaukazkiego korpusu w ciągłych walkach z nieprzyjacielem niepodobna, aby który z działających tam jenerałów mógł oderwać się od armii; ztąd też wnoszą, że na czele posiłkowego korpusu dla Persyi musi stanąć jenerał z głównej armii. — Jenerał Murawiew otrzymał krótki urlop na podróż za granicę.

— *Pszczola północna* zawiera pod d. 17. listopada groźny artykuł przeciw Chinom, które wzbraniając się ciągle wejść w sto-

sunki z innemi państwami europejskimi przynaglają Rosyę do otwartego zerwania, do czego przy obecnem położeniu obudwu państw może przyjść rzeczywiście w bardzo krótkim czasie. — W najnowszych doniesieniach z Irkucka nie słychać nic o losach nowej misyi duchownej, która w lipcu jeszcze przybyła do Irkucka, a dla rozmaitych trudności przypadkowych musiała powstrzymać się w podróży. Zdaje się nawet, że trudności te nie dały się jeszcze pokonać po dzień dzisiejszy.

Montenegro.

(Stan rzeczy w Czarnogórze.)

Kataro, 16. listopada. Książę Czarnogóry zabronił swoim poddanym wszelkiego handlu z Turcyą. Tem rozporządzeniem znosi się wszelka styczność handlowa, wolna żegluga na jeziorze Skutari aż do handlowych miast Rieka i Vir i wszelka komunikacja handlowa. Ten wojenny środek jest więcej dla Czarnogórców niżli dla Turków szkodliwy, gdyż Czarnogórcom odjęto tym zakazem nie tylko wszelką sposobność kupowania tanio potrzebnych przedmiotów, ale oraz sprzedawania własnych wyrobów i produktów w sposób korzystny.

Z Cefinii odchodzą ciągle zapasy amunicyi do Kuci i do innych tureckiem wojskiem zagrożonych punktów, i wkrótce odbędzie się tam walna może potyczka. Los nieszczęśliwych Kucian, którzy byli tak często to od Czarnogórców, to od Abanów rabowani i dziesiątkowani, jest godny politowania. — Ludność zmuszona być ciągle pod bronią, zaniedbuje uprawy roli i chowu bydła, naręście zapada wnądżę, pomimo, że ten kraj jest tak obfity w żywność i bydło, gdyż znaczny nawet handel prowadził z Albanją. — Wiele rodzin było zmuszonych opuścić kraj i osiąść w Albanji, aby tam znaleźć spokój i bezpieczeństwo. Sprzymierzeńcy Turków bywają od własnych braci, którzy są za Księciem, wgardzeni i zabijani. A doliczywszy do tego gwałty i rabunki czarnogórskich dygnitarzy, można sobie wyobrazić nieszczęśliwy stan tej okolicy.

Azja.

(Stan rzeczy w Bombaju. — Czynne wojska i nowoprzybyłe. — Doniesienia z Persyi.)

Podczas gdy w innych częściach Indyi ustaje powstanie, zdaje się, że w Bombaju dopiero wybuchnie. I tak dnia 15. października zgładzono działami dwóch zdrajców, wachmistrza Syed Huseina i szeregowca Mungel Gudrea. Wyrok sądu wojennego wymawia im; że dnia 3. października znajdowali się na buntowniczym zgromadzeniu (meeting) w domu Sonaposkim tak zwanej dzielnicy — w mieście Bombaj i podburzali do buntu. — Kilku innych krajowych oficerów i żołnierzy znajduje się pod śledztwem i niezawodnie ten sam czeka ich los. Sąd wojenny względem Semadara Sheik Neymana trwał całe dwa dni, a wyrok nie jest jeszcze wiadomy. Akt oskarżenia opiewał, że Semadar: 1.) pomiędzy 2. a 7. października uczęszczał na schadzki buntownicze na sprzysiężenie się przeciw rządowi wschodnio-indyjskiej kompanii i 2.) że w tym samym czasie otrzymał wiadomość o zamachach przeciw państwu, lecz że dopiero w późniejszym czasie doniósł o tem naczelnemu swemu oficerowi. Odosobnione bunt pomiędzy Bhilami i innymi zbójceckimi plemionami Kandeisy, wyjąwszy zamordowanie zasłużonego kapitana, niewyrządziły krajowi żadnej znacznej szkody.

Dziennik *Poona Observer* donosi: 400 Bhilów zrabowali dnia 7. b. m. wieś Pulusuir w Ahmedanggurze Zillah, przerwali telegraf i zatrzymali pocztę z Mhow. Teraz stoją w Sindwa Ghaut dość licznie, a 800 Bhilów pod dowództwem kaprała Bhima opanowało małą wawronię, gdzie w obec nas zamierzają trzymać się uporeczywie. Do Dhulii posłano po wojska.

Pulusuir jest czwartą stacją pocztową za Dhulią na gościńcu prowadzącym do Mhowa i o 54 mil od niego. Takie częściowe powstanie nie wzniesia żadnej obawy, zresztą w prezydencji panuje pokój. Gubernator bawi w Mathrazmie, naczelnym wódcz w Puna, a podczas ich nieobecności urządza brygadyer Stuart, oficer, w którym publiczność nieograniczone pokłada zaufanie. Jesteśmy właśnie w połowie świąt zwanych Elefantas i Dewali. Upały nieznośne a o handlu niema prawie nawet i mowy.

Ile potąd wiadomo, z wojsk do indyjskiej armii wysłanych przybyły najpierwej 5. pułk piechoty z wyspy S. Maurycego i 90. pułk do chińskiej ekspedycyi należący aż za Alahabad. Na tej drodze znajdował się 93. pułk a kapitana Peela brygada floty żeglowała do Mirzapure poniżej Alahabada nad Gangesem. Prócz tego odplynęło z Kalkuty dwa paki i może być, że posiłki, które sir James Outram do obsadzenia Luknowa i do ubezpieczenia znajdujących się tam Anglików uważał za potrzebne, znajdowały się już z końcem października w Alahabadzie. Nie można powiedzieć z pewnością, gdzie znajdował się Nana-Sahib, zapewne gdzieś pomiędzy Bandą, Gwaliorem a Kawnporem.

W Pegu, prowincyi, którą Anglicy ostatnimi czasy w Indyach zdobyli, umiał jenerał Bell, pomimo że miał tylko 500 europejskich żołnierzy, zupełny spokój utrzymać.

— W sprzeczności z ostatniemi doniesieniami z Teheranu, jakoby Szach perski odmówił zbrojnej interwencji rosyjskiej na poskromienie zbójceckich hord w Turkestanie, zapewnia teraz dziennik *Pays*, że gabinet teherański na mocy konwencji z 1844 i 1851 r. udzielił owszem upoważnienia tego jak najchętniej. Według tego udał by się rosyjski korpus pomocniczy kaspjskiem morzem na miejsce przeznaczenia i działałby wspólnie z perskiem wojskiem.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 26. listopada. P. Dupin, nowo mianowany jeneralny prokurator trybunału kasacyjnego, składał wczoraj przysięgę w ręce Cesarza. — Na giełdzie ogłoszono urzędownie, że bank francuski zmniejszył dyskonto swoje o 1 procent.

Paryż, 28. listopada. *Monitor* donosi mianowanie panów Dupiu i Cochelet senatorami. Nadliczbowymi radcami państwa zostali mianowani Chaix d'Estange i Vaisse.

Londyn, 27. listopada. Konsole 91 $\frac{1}{8}$ dla pomyślnych doniesień z Ameryki.

Londyn, 27. listopada. *Times* zapewnia, że rząd zaproponuje parlamentowi niezwłoczne zniesienie kompanii wschodnio-indyjskiej, ażeby centralny rząd angielski zajął jej miejsce.

Hamburg, 27. listopada. Stan mieszczański przyjął projekt senatu względem wydania 10 do 15 milionów uprocentowanych bonów za deponowaniem towarów. Bliższe szczegóły nie są jeszcze znane.

Turyń, 26. listopada. *Independente* sądzi, że z 204 deputowanych należy 127 do centrum a 77 do prawej strony. W Modane przygotowano już proch do wysadzenia skał na tunel góry Cenis. Dzienniki geneueńskie ogłaszają wyrok izby oskarżenia w sprawie zamachu politycznego z 29. czerwca. Przedwczoraj powołany został komendant Genuy Vigliani na konferencję do tutejszego ministerium. Także Conte Salepo i inni członkowie partii ministerjalnej mieli długie konferencje z hrabią Cavour.

Rzym, 23. listopada. Wczoraj wyświęcał Ojciec Ś. jałmużnika księcia Hohenlohe na arcybiskupa Edessy.

Neapol, 23. listopada. Turecki pełnomocnik Spitzer doręczył temi dniami swoje listy wierzytelne.

Kurs lwowski.

Dnia 30. listopada.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	4	53	4	56
Dukat cesarski	4	56	4	59
Półimperyj zł. rosyjski	8	36	8	41
Rubel srebrny rosyjski	1	38 $\frac{1}{2}$	1	39 $\frac{1}{2}$
Talar pruski	1	34 $\frac{1}{2}$	1	36
Polski kurant i pięciocztótkwa	1	12	1	13
Galic. listy zastawne za 100 złr. } bez	78	45	79	12
Galic. listy zastawne za 100 złr. } kuponów	78	—	78	30
5 $\frac{1}{2}$ Pożyczka narodowa	82	25	83	8

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 28. listopada o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 83 $\frac{1}{8}$ —83 $\frac{3}{8}$. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 92—93. Lomb. wen. pożyczki z 5% 95—95 $\frac{1}{2}$. Obligacje długu państwa 5% 80 $\frac{1}{2}$ —80 $\frac{3}{4}$, det. 4 $\frac{1}{2}$ % 70 $\frac{1}{4}$ —70 $\frac{1}{2}$, det. 4% 63 $\frac{1}{4}$ —63 $\frac{1}{2}$, detto 3% 50—50 $\frac{1}{4}$. detto 2 $\frac{1}{2}$ % 40 $\frac{1}{2}$ —40 $\frac{3}{4}$, detto 1% 16—16 $\frac{1}{4}$. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 96. — Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 95 — —. Detto Peszt. 4% 95 — —. Detto Medyol. 4% 94 — —. Obligacje indemn. niższ. austr. 5% 88 $\frac{1}{4}$ —88 $\frac{3}{4}$, detto węgier. 79—79 $\frac{1}{4}$, detto galic. i siedmiogr. 78 $\frac{1}{4}$ —78 $\frac{1}{2}$. detto innych krajów koron. 86 $\frac{1}{2}$ —87. Oblig. bank. 2 $\frac{1}{2}$ % 62—63. Pożyczka loter. z r. 1834 317—318. Detto z roku 1839 135—135 $\frac{1}{4}$. Detto z r. 1854 108 $\frac{1}{2}$ —108 $\frac{3}{4}$. Renty Como 16 $\frac{3}{4}$ —16 $\frac{7}{8}$. Galic. list. zastawne 4% 80—81. Półn. Oblig. Prior. 5% 84—84 $\frac{1}{2}$.—Glognickie 5% 80—80 $\frac{1}{2}$. Obligacje Dun. żeglugi par. 5% 85—85 $\frac{1}{2}$. Oblig. Lloyd (w srebrze) 5% 87—88. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 109—110. Akcyj bank. narodowego 972—974. Akcje c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 195—195 $\frac{1}{4}$. Akcje niż. austr. tow. eskomp. 115 $\frac{3}{4}$ —116. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 233—234. Detto półn. kolei 175 $\frac{1}{4}$ —175 $\frac{3}{8}$. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 275 $\frac{1}{4}$ —275 $\frac{1}{2}$. Detto kolei ces. Eliz. po 200 złr. z wpłatą 30% 100 $\frac{1}{8}$ —100 $\frac{1}{4}$. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 97 $\frac{1}{2}$ —98. Detto ciszańskej kolei żel. 100 $\frac{1}{8}$ —100 $\frac{1}{4}$. Detto Lomb.-wen. kol. żel. 233 $\frac{1}{2}$ —234. Detto Cesarza Franc. Józ. wschod. kol. żel. 186 $\frac{3}{4}$ —187. Detto losy tryest. 104—104 $\frac{1}{2}$. Detto tow. żegl. parowej 523—525. Detto 13. wydania 99—99 $\frac{1}{4}$. Detto Lloyd 330—335. Peszt. mostu łańcuch. 59—60. Akcje mlyna parowego wiedeń. 70—71. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 19—20. Detto 2.

wydania 29—30. Esterhazego losy 40 złr. 82 $\frac{1}{4}$ —82 $\frac{3}{4}$. Windischgrätza losy 26—26 $\frac{1}{2}$. Waldsteina losy 27 $\frac{1}{4}$ —28. Keglevicha losy 14 $\frac{1}{2}$ —14 $\frac{3}{4}$. Ks. Salma losy 42—42 $\frac{1}{2}$. St. Genois 39—39 $\frac{1}{2}$. Palffego losy 38 $\frac{1}{2}$ —38 $\frac{3}{4}$. Clarego 39 $\frac{1}{4}$ —39 $\frac{1}{2}$.

Amsterdam 2 m. 90 $\frac{1}{4}$. — Augsburg Uso 108 $\frac{7}{8}$. — Bukareszt 31 T. — — Konstantynopol 31 T. 469 — Frankfurt 3 m. 107 $\frac{5}{8}$ t. — — Hamburg 2 m. 80. — Liwurna 2 m. 106. — Londyn 3 m. 10—34. — Medyolan 2 m. 106 $\frac{1}{4}$. — Paryż 2 m. 125 $\frac{1}{2}$. Cesarzskich ważnych dukatów agio 11 $\frac{1}{4}$ —11 $\frac{1}{2}$. Napoleons'dor 8 25—8 26. Angielskie Sover. 10 44—10 45. Imperyal Ros. 8 44—8 45.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 30. listopada.

Oblig. długu państwa 5% 80 $\frac{7}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ % 70 $\frac{7}{16}$; 4% —; z r. 1850 —. 3% ; 2 $\frac{1}{2}$ % —. Losowane obligacje 5% —. — Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 135 $\frac{1}{2}$. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcje bank. 974 $\frac{1}{2}$. Akcje kolei półn. 1755. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburgskie —. Budwajskie 233 $\frac{1}{2}$. Dunajskiej żeglugi parow. 524. Lloyd —. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akcje niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. 577 $\frac{1}{2}$ złr. Amsterdam 1. 2 m. —. Augsburg 108 $\frac{3}{8}$ 3 m. Genua — 1. 2 m. Frankfurt 107 $\frac{3}{8}$ 2 m. Hamburg 79 $\frac{3}{8}$ 2 m. Liwurna 105 2 m. Londyn 10—34. 2 m. Medyolan 106. Marsylia —. Paryż 125 $\frac{1}{2}$. Bukareszt 263. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. —. Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemniz. —; detto galicyjskie 78 $\frac{1}{8}$. Renty Como —. Pożyczka z r. 1854 108 $\frac{1}{3}$. Pożyczka narodowa 83 $\frac{7}{16}$. C. k. austr. akcje skarh. kolei żelaz. po 500 fr. 275 $\frac{1}{4}$ fr. Akcje c. k. uprzyw. zakładu kredyt. 195 $\frac{1}{2}$. — Hypotekar. listy zastawne —. Akcje zachodniej kolei żelaznej —. Akcje kolei nadciskiej 200 $\frac{1}{8}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 30. listopada.

PP. Br. Brückmann Lud., z Manastyrzec. — Felzow Alex.; Krassowski Franc. i Zieliński Or., z Krakowa. — Henigstein, c. k. jen.-maj., z Czerniowiec. — Hayduk Ed., c. k. porucz., z Wiednia. — Kriegshaber Fran., z Wolcekwiec. — Listowski Józ., z Kątów. — Łodyński Porfir, z Milatyna. — Nahujowski Jan, z Kropiwnika. — Olszański Cyr., z Kopyczyniec. — Pohorecki Rom. z Korniego. — Książę Sanguszko Wład., z Rosyi. — Skrzyszewski Michał, z Belzca.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 30. listopada.

PP. Br. Bruściński Ludwik, do Michałówki. — Rudzki Pius, do Rosyi. — Stanek Wacław, do Żędowic.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 28. i 29. listopada.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	324.86	+ 1.0°	91.8	zachodni sł.	mglisto
2. god. popoł.	324.95	+ 2.6°	92.5	" "	" "
10. god. wiecz.	324.81	+ 2.8°	96.1	" "	" "
Opadnięcie 0...18.					
7. god. zrana	324.24	— 0.9°	95.4	północny sł.	mglisto
2. god. popoł.	324.17	+ 1.4°	95.6	" "	deszcz
10. god. wiecz.	324.69	— 1.2°	95.5	" "	" "
Ilość deszczu 1...60.					

THEATR.

Dziś na scenie niemieckiej na dochód komika p. Edwarda Holm: „Der Eine möchte, der Andere nicht“, krotoczwila ze śpiewami w dwóch aktach i „Das Lustspiel im Lustspiel, oder Ein Skandal im Theater“, komedia w 1. akcie.

Jutro: na scenie polskiej „Niema męża w domu“, komedia w 2 aktach, i „Odlutki i Poeta“, komedia w 1 akcie hr. Alex. Fredro..

KRONIKA.

W tych dniach opuścił prasę drukarską 22. tom Rozpraw Towarzystwa gospodarskiego. Następujące przedmioty są w nim zawarte:

Protokół 22. ogólnego zgromadzenia, odbytego w dniach 16.—18. lutego b. r. wraz z rachunkami Towarzystwa za rok 1856 i rachunkami szkoły rolniczej w Dublanach. Protokół posiedzenia Sekcyi pszczelnej, odprawionego w d. 17.—19. lutego b. r. Rozprawa X. d'Abancourt o pszczelnictwie. Sprawozdanie z robionej cegły w Dublanach r. 1856 przez strycharza z Belgii sprowadzonego, p. Er. Lelowskięgo. Sprawozdanie komisji oceniającej ziemioplody na wystawę nadesłane. O piślni asfaltowej, p. Fr. Biesiadeckiego. Sprawozdanie o jedwabnictwie, p. L. Komarnickiego. Podanie komitetu do wys. c. k. Namiestnictwa we względzie prawa o lichwie; referent M. Kraiński. O ulepszeniu ziemi przez drenowanie, p. K. Tytza. Xięgosusz, kuracya zaradca, p. Wiktora hr. Ossolińskiego, z przypiskiem referenta Wal. Kreczunowicza. Stan biblioteki Towarzystwa i darów za rok 1856. Zdanie komisji wyznaczonej na ogólnem zgromadzeniu d. 20. czerwca 1857 do przekonania się o stanie Zakładu n. g. w Dublanach. Korespondencya: 1) Odpowiedź Fr. Gostyńskiego na pytanie o uprawie kukurudzy. 2) Odpowiedź W. Homolacza na pytanie o oborniku. 3) W. Lorenza o sianie brunatnem. 4) L. Ko-

marnickiego o założeniu szkółki drzew owocowych w Dublanach. Wykaz dzieł nakładowych Towarzystwa.

— W Denysowie wiosce obw. tarnopolskiego, zgorzał d. 16. b. m. folwark; popaliły się stajnie, w nich 150 sztuk bydła, i wszystkie zabudowania gospodarskie, tylko spichlerz uratowano.

— Często podziwiano niezmierną ilość dzieł Alexan. Dumasa. Proces, który na przyszły tydzień odbędzie się w sądzie, wyjaśni publiczności tajemnicę współpracownictwa tego autora. Siedmnaście najlepszych i najwięcej czytanych powieści Dumasa, pomiędzy temi: Rycerz Karmental, Silvandire, Trzech muskietierów, Monte Christo, Dwaściecia lat później, Królowa Margot, Pani Monsereau, Syn naturalny Moléona, Wspólnik garbarza, Czterdziestu pięciu, Pamiętniki lekarza, Wicehrabia Bragelonne, Czarny tulipan, Anioł Pitou i t. d. mają być mniej więcej utworem pana Maqueta. Zato miał Alexander Dumas zapłacić p. Maquetowi w ciągu 11 lat 150.000 franków. Jednak, jak się zdaje, warunek niezostał dotrzymany, a teraz żąda współpracownik p. Dumasa uczestnictwa co do praw autorskich do wszystkich dzieł i 50.000 franków nagrody. Adwokat Marie będzie jego zastępcą.